

Vysoký záhon

- z plochy budúceho záhonu (výška 70-90 cm, šírka 130 – 160 cm, dĺžka a tvar podľa potreby) odober drny s trávou a vykop jamu do hĺbky 30 až 50 cm. Dno jamy skypri.
- dno a steny vykopanej jamy oblož drôteným pletivom s malými okami (10x10 mm alebo 12x12 mm). Zabrániš tak osídleniu hlodavcami.
- priprav si debnenie, ktoré bude tvoriť ohraničenie záhonu. Čelnú stenu nechaj zatiaľ otvorenú, čím si uľahčíš navážanie biologického odpadu, ktorý bude tvoriť výplň záhonu. Na debnenie použi – drevo, kamene, tehly, či drevené palety. Vnútorňú stranu vylož nopovou izolačnou fóliou.
- ako výplň môžeš použiť takmer všetok biologický odpad. Úplne spodnú vrstvu vytvor z väčších a hrubších kusov dreva, kukuričných stoniek, postupne smerom hore pridávaj jemnejšie nasekané konáriky a drevnú štiepku. Nasledujú trávne drny otočené koreňmi hore. Celú kopu dobre utlač a potom pridaj – listie, kuchynský biologický odpad, pozberové zvyšky zo záhrady, pokosenú trávku, burinu, zvädnuté a suché kvety, slamu, seno, nevyzretý kompost, vyzretý hnoj, ale aj napr. kartón... Počas plnenia záhonu sa ho snaž utláčať a polievať. Potom pridaj kompost a nakoniec jemne preosiaty kompost zmiešaný so zeminou v pomere 1:1. Posledné dve vrstvy musia dokopy merať minimálne 30 až 40 cm.
- každý rok do debnenia pridávaj potrebné množstvo zeminu s vyzretým kompostom, pretože výplň postupne klesá.
- Nastielaj a pestuj.

Kompostovanie

- vyber vhodné miesto, najlepšie niekde v tieni
- postav kompostovací zásobník s dostatkom vetracích otvorov a kontaktom so zemou
- začni zbierať biologické odpady – všetky rastlinné zvyšky zo záhrady a kuchyne
- veľké kusy zmenšuj – môžeš ich drviť, lámať, strihať na max. veľkosť palca na ruke
- miešaj navzájom mäkké, zelené, šťavnaté so suchými, hnedými a drevnatými materiálmi v objemovom pomere 1:1
- udržiuj správnu vlhkosť (ako vyžmýkaná špongia)
- prekopávaj kompost aspoň raz za mesiac
- za 6 až 12 mesiacov z odpadu vyrobíš kompost, ktorý je tmavohnedý s drobivou štruktúrou a vonia po lesnej pôde

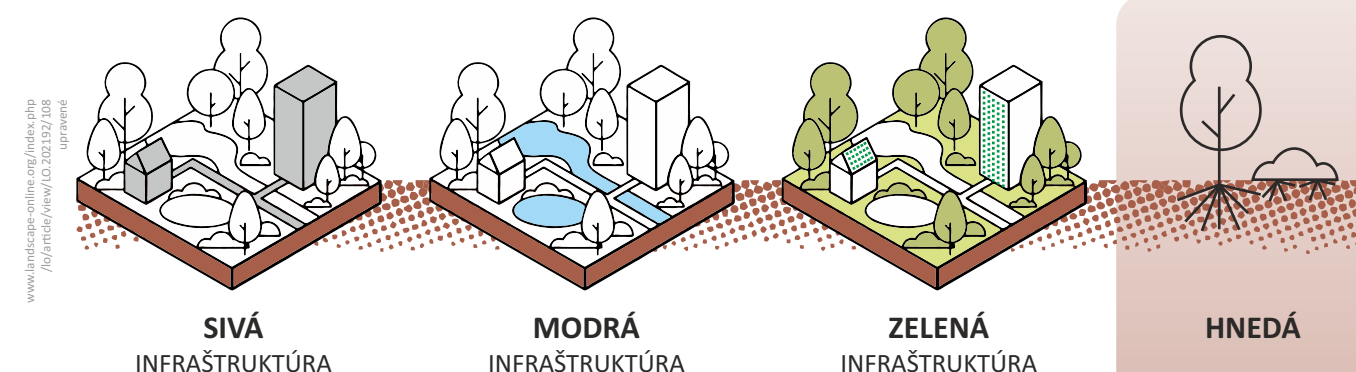
Ochladíme
naše
mestá:

Hnedá

Hnedé riešenia predstavujú ekologické postupy, ktoré premieňajú biologické odpady zo záhrad a domácností na cenný zdroj života pre pôdu a krajinu. Tráva, listie, konáre, drevná štiepka či ďalšie organické materiály sa po vhodnom využití alebo spracovaní stávajú základom zdravej a úrodnej pôdy. Práve zdravá pôda je predpokladom bohatej biodiverzity a schopnosti krajiny efektívne zadržiavať vodu.

Hnedé riešenia podporujú tvorbu kvalitného kompostu, zvyšujú obsah organickej hmoty v pôde a zlepšujú jej štruktúru. Vďaka tomu pôda lepšie hospodári s vlhkosťou, odoláva vysychaniu a je menej náchylná na eróziu. Zároveň vytvára priaznivé prostredie pre pôdne mikroorganizmy, huby a ďalšie užitočné organizmy, ktoré sú základom zdravého pôdneho ekosystému.

Vracaním organickej hmoty späť do prirodzeného kolobehu živín hnedé riešenia podporujú rozmanitosť rastlín a živočíchov, znižujú množstvo biologického odpadu a prispievajú k vytváraniu odolnejšej, zdravšej a udržateľnejšej krajiny.

Mŕtve drevo

- mŕtve drevo ponechaj tam, kde ležalo. Pod ním a v ňom žije veľa živočíchov, húb a rastlín. Ak máš v záhrade suchý strom a nikoho neohrozuje, ponechaj ho.
- vyčleň vo svojej záhrade či na pozemku miesto, ktoré ponecháš divočine. Nebudeš tam zasahovať.
- pracuj s mŕtvym drevom:
 - úkryt: zo suchých konárov urob kopu, kde sa časom nasťahujú ježkovia, hady, vtáky, či hmyz...
 - plot: vytýč si miesta, kde budú stáť oporné koly plota. Koly budú v 2 líniách, v každej línii umiestni koly vo vzdialenosti cca 60 cm. Medzi líniami kolov bude priestor na ukladanie konárov. Šírku plota si určí podľa potreby, od 30 cm do 80 cm. Celkom na zem umiestni hrubšie konáre, pne a na ne postupne ukladaj konáre.
 - začleň starý peň, či kus mŕtveho dreva do záhonu

Nastielanie (mulčovanie) pôdy

- Pôdu pred nastielaním zbav buriny a skypri ju.
- Nastielaj prírodnými materiálmi, Môžeš použiť: kôru, trávku, slamu, seno, štiepku, listie, piesok, kamienky, štrk.
- Nastielací materiál pred použitím nasekaj na menšie časti. Nemal by obsahovať semená burín, vajíčka slimákov a nemal by byť plesnivý.
- Pokiaľ použiješ na nastielanie zelený, vlhký, čerstvý materiál (napr. pokosenú trávku), vytvor z neho len tenšiu vrstvu, ktorú častejšie doplňaj.
- Zo suchého materiálu (napr. seno, slama) môžeš vytvoriť vyššiu vrstvu (aj viac ako 10 cm). Potom zvlhči.
- Pri použití väčšieho množstva slamy, či drevnej štiepky, tento materiál premiešaj s čerstvou trávou.
- Nastielací materiál postupne doplňuj, aby bola pôda pokrytá celý rok.

hnedé prvky

kompostovanie vysoký záhon nastielanie (mulčovanie)

ponechanie mŕtveho dreva a jeho využitie v záhrade regeneratívne záhony rastlinné výluhy a zákvasy

Hnedá

Zelené riešenia vytvárajú zeleň bohatú na biodiverzitu, modré riešenia pomáhajú zadržiavať vodu a vlahu v krajine a hnedé riešenia sa spolupodieľajú na tvorbe zdravej pôdy. Spoločne vytvárajú základ odolnej krajiny, schopnej užiť rastliny, zadržať vlahu a podporovať bohatý život.

Význam hnedých riešení v záhrade možno rozdeliť do štyroch kľúčových oblastí.

1. Budovanie a obnova úrodnosti pôdy

Tvorba humusu

Rozkladom organických materiálov, ako sú mulč, lístie alebo mŕtve drevo, vzniká stabilný humus. Ten dlhodobo zlepšuje štruktúru pôdy, spevňuje ľahké piesočnaté pôdy a zároveň prevzdušňuje ťažké ílovité pôdy.

Podpora pôdneho života

Organická hmota predstavuje zdroj potravy pre dážďovky, pôdne mikroorganizmy a prospešné huby vrátane mykoríznych húb. Tie premieňajú živiny na formy dostupné pre rastliny a významne prispievajú k prirodzenej úrodnosti pôdy. Tak zabezpečujú prirodzený kolobeh živín v ekosystéme.

Výroba kompostu

Kompostovanie je riadený a kontrolovaný proces za prístupu vzduchu, pri ktorom z biologických odpadov vyrábame kompost – organické hnojivo, ktoré je ideálne pre pestovanie rastlín. Živiny obsiahnuté v komposte sa do pôdy uvoľňujú len veľmi pomaly, čím nedochádza k ich vyplavovaniu do podzemných vôd. Vyzretý kompost je hnedej až tmavohnedej farby, jemnej hrudkovitej štruktúry, nezapácha, ale vonia ako lesná pôda.

2. Efektívne hospodárenie s vodou a zmierňovanie klimatických extrémov

Zadržiavanie vlahy (špongiový efekt)

Mulč a mŕtve drevo fungujú ako prírodná špongia. Počas dažďov absorbujú vodu a v období sucha ju postupne uvoľňujú späť do pôdy.

Ochrana pred eróziou a prehrievaním pôdy

Vrstva mulču chráni povrch pôdy pred priamym slnečným žiarením, čím obmedzuje výpar vody. Zároveň znižuje riziko erózie a splavovania pôdy počas prívateľných dažďov.

Ukladanie uhlíka do pôdy

Biologický odpad sa postupne rozkladá a premieňa na organickú hmotu, ktorá obohacuje pôdu o uhlík. Tým prispieva k zmierňovaniu klimatických zmien prostredníctvom dlhodobého viazania uhlíka v pôde.

3. Podpora biodiverzity - biotopy pre užitočné organizmy

Mŕtve drevo, kopy konárov, lístie poskytujú úkryt a miesto na rozmnožovanie mnohým druhom hmyzu, samotárskym včelám, jaštericiam, ježom a vtákom. Tieto organizmy pomáhajú udržiavať prirodzenú rovnováhu a regulovať výskyt škodcov.

4. Udržateľnosť a bezodpadové hospodárenie

Hnedé riešenia premieňajú organické materiály na cenný zdroj. Namiesto odvážania na skládky odpadov alebo spaľovania zostávajú konáre, lístie, tráva a ďalšie rastlinné zvyšky priamo v záhrade, kde sa postupne rozkladajú a vracajú do prirodzeného kolobehu živín. Predchádzame týmto vzniku odpadov.

kompostovanie

vysoký záhon

nastielanie (mulčovanie) pôdy

mŕtve drevo

